

DALIBOR JURIĆ*, MARIJO ROŠIĆ**

Kako financirati provedbu operativnih aktivnosti putem Europol

Sažetak

Hrvatskoj su ulaskom u Europsku uniju (u daljnjem tekstu: EU) 1. srpnja 2013. godine dostupni svi instrumenti financiranja koji se posredstvom Europol pružaju punopravnim državama članicama. Cilj je ovoga rada osvijestiti mogućnosti financiranja operativnih aktivnosti posredstvom Europol za potrebe konkretnih kriminalističkih istraživanja, ali i općenito, radi unaprjeđenja kriminalističkih istraživanja, prioritetno u radu policije, a podredno i za potrebe drugih tijela kaznenog progona u Republici Hrvatskoj (ponajprije državnog odvjetništva i carine). Ovim se radom prvi put, na sustavan način, opisuje dokumentacija, postupak pripreme dokumentacije i daje osvrt s konkretnim mjerama koje se preporučuje poduzeti kako bi se tijela kaznenog progona Republike Hrvatske aktivnije uključila u postupke financiranja posredstvom Europol. Zaključno se analiziraju i neke od novota u financiranju koje će se možebitno primjenjivati tijekom ili nakon predsjedanja Hrvatske EU-om u prvoj polovici 2020. godine i daju smjernice radi poboljšanja porabe raspoloživih sredstava i nabavke opreme u svrhu unaprjeđenja konkretnih kriminalističkih istraživanja.

Ključne riječi: *Europol, EMPACT, High Value Grants, Low Value Grants, financiranje.*

* Dalibor Jurić, dipl. kriminalist, načelnik Sektora općeg kriminaliteta i međunarodne policijske suradnje, MUP RH, Hrvatska.

** Marijo Rošić, dipl. iur., dipl. kriminalist, voditelj Ureda časnika za vezu Republike Hrvatske pri Europolu, viši predavač, predavač na Visokoj policijskoj školi (2012. – 2018.), MUP RH, Hrvatska.

UVOD

Financiranje posredstvom Europol¹ za operativne aktivnosti uglavnom se provodi putem Europske multidisciplinarnе platforme protiv kriminalnih prijetnji (u daljnjem tekstu: EM-PACT²) na tri načina: tzv. High Value Grants (potporama veće vrijednosti – iznad 60.000 eura, u daljnjem tekstu: HVG), tzv. Low Value Grants (potporama manje vrijednosti, od 3.000 do 60.000 eura, u daljnjem tekstu: LVG) i putem financijske podrške za operativne sastanke u Europolu (za trenutačna, odnosno buduća kriminalistička istraživanja).

Podredno, moguće je s Europolom dogovoriti angažman tzv. mobilnog ureda što podrazumijeva slanje tima stručnjaka koji bi obavljali provjere osoba i predmeta putem Europolovih evidencija. Sve troškove snosi Europol.

Kako bi se pojasnila metodologija pripreme dokumentacije, potrebno je teoretski pojasniti Ciklus politika za borbu protiv teškog i organiziranog kriminala (tzv. Policy Cycle) zasnovan na Procjeni prijetnje od teškog i organiziranog kriminala (u daljnjem tekstu: SOCTA³) koju izrađuje Europol. U daljnjem tekstu slijedi pojašnjenje pojedinih natječaja za dodjelu potpora, pravne osnove za raspis natječaja, te opis dokumentacija s praktičnim preporukama kako popuniti dokumentaciju u najsloženijim dijelovima.

1. OPĆENITO O CIKLUSIMA POLITIKA EU-a

Ciklus politika EU-a prvi put počeo se primjenjivati 2011. godine kada je dogovorno proveden u skraćenom obliku na temelju Procjene ugroze od kriminaliteta za 2011. godinu⁴. Na temelju EU SOCTA-e za 2013. godinu, izrađen je Ciklus politika za razdoblje od 2014. do 2017. godine. Završno evaluacijsko izvješće o provedbi Ciklusa politika za ovo razdoblje Europska je komisija podnijela Vijeću EU-a 1. veljače 2017. godine: Vijeće se pozitivno izjasnilo o provedenim mjerama i odobrilo daljnju provedbu Ciklusa politika za razdoblje 2018. – 2021⁵. Kako funkcionira Ciklus politika⁶?

Proces se sastoji iz četiri konkretne aktivnosti koje su ciklički povezane i međusobno uvjetovane jer provedba aktivnosti koja slijedi nije moguća bez ostvarivanja krajnjih rezultata prethodne aktivnosti.

U **prvoj** fazi (nazvanoj: izrada Politika procjene) Europol priprema EU SOCTA na temelju doprinosa država članica u kojoj se ističu najznačajnije ugroze u pojedinim državama i EU-u u cjelini. Konkretno, prijetnje koje su istaknute u SOCTA-i 2017. redefinirat će se tijekom 2019. godine ukoliko se utvrde druge vrste ugroza.

¹ Više o ulozi Hrvatske nakon ulaska u Europol, Rošić, M. *Perspektive Republike Hrvatske u suradnji putem Europol*. Policijska i sigurnost. 18(4), Zagreb, 2009. str. 399.-402.

² Engl. *European Multidisciplinary Platform Against Threats*.

³ Engl. *Serious and Organised Crime Threat Assessment*.

⁴ Ciklus politika uspostavljen je Odlukom Vijeća o uspostavi i provedbi EU Ciklusa politika za organizirani i ozbiljni kriminal od 8./9. studenoga 2010. godine (dokument 15358/10).

⁵ Dostupno na tzv. *Delegates portalu*, dokument: 7704/17.

⁶ Na zaštićenim stranicama CEPOL: https://enet.cepol.europa.eu/index.php?id=online-courses&no_cache=1 (uvid od 26. 1. 2019.) dostupan *online* tečaj: Ciklus politika EU-a, verzija 2.2 od 8. listopada 2017. Materijal se planira ažurirati s obzirom na izmjene u sustavu financiranja.

U **drugoj** fazi (nazvanoj i faza strateškog planiranja ili prioritizacije), ugroze se prioritiziraju, formuliraju ih države predsjedateljice EU-a i Europske komisije i dostavljaju na usvajanje u Stalni odbor za operativnu suradnju o unutarnjoj sigurnosti (u daljnjem tekstu: COSI⁷). COSI dostavlja prijedlog dokumenta Vijeću EU-a na konačno usvajanje. U ovoj fazi moguće je dodati područja kriminaliteta koja u SOCTA-i nisu prepoznata kao najveće ugroze, ali ih države članice takvima procjenjuju i stoga ih uključuju u Ciklus politika. Za svaki usvojeni prioritet, *ad hoc* radna skupina izrađuje Višegodišnji strateški plan (u daljnjem tekstu: MASP⁸) na razdoblje od četiri godine. MASP objedinjuje i razrađuje svaku pojedinu ugrozu, definira strateške ciljeve, ključne indikatore djelovanja s ciljem suzbijanja ugroze. Na temelju MASP-a države članice i EU-ove agencije izrađuju Operativne akcijske planove (u daljnjem tekstu: OAP⁹) u prethodno utvrđenom formatu kojeg je odobrio COSI. Za određene MASP-ove moguće je izraditi više OAP-a.

U **trećoj** fazi (nazvanoj i faza primjene i nadzora) provedbe, MASP i OAP COSI poziva države članice i EU agencije da integriraju aktivnosti predviđene u OAP-u u svoje nacionalne planove i predvide odgovarajuća sredstava i ljudstvo za provedbu. Pozivaju se države članice i EU agencije da zajednički djeluju u razvoju i provedbi OAP-a u okviru EMPACT-a. Države članice nositeljice su provedbe EMPACT aktivnosti, konkretno u koordinaciji i uz pomoć Europolove jedinice za EMPACT podršku. COSI nadzire napredak u provedbi OAP-a svakih 6 mjeseci na temelju zaključaka sastanaka nacionalnih EMPACT koordinatora (u daljnjem tekstu: NEC¹⁰) i jednom godišnje o provedbi OAP dobiva izvješće Europske komisije o provedbi Strategije unutarnje sigurnosti EU-a i provedbi planiranih aktivnosti i horizontalnih preklapanja u provedbi OAP-a.

U **četvrtj** fazi (evaluacija) COSI provodi završnu i međuprocjenu provedbe rezultata aktivnosti kako bi procijenio jesu li ispunjeni zadani strateški ciljevi i odredio mjere za operativna unaprjeđenja. Pored godišnje evaluacije, obavlja se neovisna evaluacija cijeloga MASP-a radi definiranja prioriteta u sljedećem EU Ciklusu politika.

Za svaki od prioriteta određuje se država koja će biti nositelj provedbe na temelju odluke COSI-a na osnovi SOCTA prioriteta. Radi se u pravilu o državi na koju se najvećim dijelom odnosi definirana ugroza. Predstavnik države nositeljice imenuje predsjedatelja EMPACT radne grupe (u daljnjem tekstu: *Driver*) za pojedini prioritet čija je temeljna zadaća izrada kvalitetnog OAP-a i njegova provedba. Uz *Drivera*, za pojedini prioritet može biti određen

⁷ Engl. *Standing Committee on Operational Cooperation on Internal Security*, funkcionira temeljem čl. 71. Ugovora o funkcioniranju EU-a s Vijećem EU-a osiguranja operativne suradnje u području EU sigurnosti, evaluira opće smjernice i djelotvornost operativne suradnje i pruža pomoć Vijeću EU-a u reakciji na terorističke napade, prirodne nezgode ili nezgode uvjetovane ljudskim djelovanjem.

⁸ Engl. *Multi – Annual Strategic Plan*.

⁹ Engl. *Operational Action Plan*. Tipične aktivnosti koje sadrži jedan OAP jesu: izrada kriminalističko-obavještajne slike na temelju prikupljenih saznanja, operativne aktivnosti na temelju kriminalističko-obavještajne slike, uspostava zajedničkih istražnih timova, zajednički akcijski dani, podizanje svijesti, obuka, ciljano traganje za metama visokog profila, pranje novca i oduzimanje protuzakonito stečene imovinske koristi. Zajednički akcijski dani i provedba aktivnosti moraju biti definirani OAP-om, moraju obuhvatiti barem dva EMPACT prioriteta. Mogu biti povezani s općom, horizontalnom ugrozom (npr. kiber-kriminalitet) ili usmjereni na određeno geografsko područje (npr. Sjeverna Afrika).

¹⁰ Engl. *National Impact Coordinator*.

i *Co-Driver* ili supredsjedatelj inicijative. Na sastanke EMPACT radnih grupa po pojedinim područjima od država se očekuje upućivanje stručnjaka koji imaju podršku rukovodstva u definiranju smjernica i ciljeva.

Uz ove sudionike u procesu Ciklusa politika EU-a bitna je uloga NEC-a koji sudjeluju najmanje dvaput godišnje na sastancima svih nacionalnih koordinatora na kojima se analiziraju OAP-ovi po svim prioritetnim područjima.

Pored navedenih aktera, valja spomenuti i službenika za podršku EMPACT-u u Euro-
polu za pojedina područja ugroze čija je glavna uloga uspostava i održavanje dobre opera-
tivne suradnje svih uključenih aktera uspostavom kontakata kod provedbe operativnih aktiv-
nosti, davanjem savjeta i predstavljanjem kriminalističko-obavještajne slike kojom Europol
raspolaze kao i pridonosenjem konkretnim kriminalističkim istraživanjima.

Iz navedenoga razvidno je kako stožernu ulogu u Ciklusu politika, u provedbeno-
koordinacijskom segmentu, ima tzv. EMPACT jedinica za podršku Europol koja služi kao
svojevrsno tajništvo svim *Driverima*, državama članicama, EU agencijama i EU tijelima.

Svaka država tijekom trojnog predsjedanja Vijećem EU-a ima mogućnost sekundiranja
stručnjaka na rad u EMPACT jedinicu za podršku Europol čime ova jedinica ostvaruje bliži
kontakt s prioritetima tog predsjedanja. Hrvatska je u trojnom predsjedništvu s Rumunjskom
i Finskom u razdoblju od 1. siječnja 2019. do 30. lipnja 2020. godine iskoristila tu mogućnost
upućivanjem svoga predstavnika na rad u ovu jedinicu.

Prioritete EU-a u borbi protiv organiziranog i ozbiljnog kriminala za razdoblje od 2018.
do 2021. definiralo je Vijeće EU-a¹¹ na sjednici od 27. ožujka 2017. godine.

U Preambuli se ističe kako se radi o ograničenom broju prioriteta koji se mogu reali-
stično primijeniti na europskoj razini, i tamo gdje je potrebno, na nacionalnoj i regionalnoj
razini na temelju godišnjih OAP-ova i u skladu sa MASP-om. Kao tijela za provedbu priori-
teta spominju se policija, granična tijela, carina, pravosudna i upravna tijela, EU institucije i
agencije ključne za provedbu prioriteta. Posebno se spominje EU SOCTA od 9. ožujka 2017.
godine kao osnova za definiranje prioriteta kao i niz strateških dokumenata koji su analizirani
prije definiranja prioriteta¹².

Konačno, definirani su sljedeći prioriteti:

1) Kibernetički kriminalitet koji će se realizirati primjenom tri OAP-a:

- sprječavanje napada na informacijske sustave,
- sprječavanje spolnog iskorištavanja djece putem interneta (tzv. CSE¹³),
- prijevare putem interneta bezgotovinskim plaćanjima.

¹¹ Dokument Vijeća od 19. svibnja 2017. godine 9450/17, dostupno na internetu: <https://db.europol.org/db/en/doc/2723.pdf> (uvid od 22. siječnja 2019. godine).

¹² Redefinirana strategija unutarnje sigurnosti EU 2015 – 2020, Europska agenda o sigurnosti, Europska agenda o migracijama, Europska agenda o sigurnosti u borbi protiv terorizma, Akcijski plan 8 radne grupe za carinsku suradnju 2016.–2017. godine, EU strategija za kiber-kriminalitet, Analiza rizika FRONTEX-a za 2017. godinu, Akcijski plan za suzbijanje trgovanja oružjem između EU-a i država JI Europe u razdoblju 2015.–2019., Nacrtni Akcijski plan EU-a za droge 2017.–2020.

¹³ Engl. *Child Sexual Exploitation*.

- 2) Onemogućavanje aktivnosti organiziranih kriminalnih grupa uključenih u nezakonito trgovanje kanabisom, kokainom i heroinom u EU-u, borba protiv kriminalnih mreža uključenih u trgovanje i distribuciju razni vrsta droga u EU-u, smanjenje proizvodnje sintetičkih droga i novih psihoaktivnih supstancija u EU-u primjenom dva OAP-a:
 - kanabis, kokain, heroin,
 - nove psihoaktivne supstancije i sintetičke droge.
- 3) Onemogućavanje aktivnosti organiziranih kriminalnih grupa povezanih s nezakonitim migracijama preko vanjskih granica ili unutar EU-a, posebno onih grupa koje koriste metode kojima se ugrožavaju ljudski životi, koji oglašavaju svoje aktivnosti i omogućavaju korištenje krivotvorenih dokumenata kao način djelovanja. Radi realizacije primjenjuje se samo jedan OAP.
- 4) Suzbijanje organiziranog imovinskog kriminala s naglaskom na borbu protiv visoko organiziranih mobilnih kriminalnih grupa koje se bave organiziranim krađama i provalama u EU-u. Težište je aktivnosti na borbi protiv organiziranih kriminalnih grupa koje primjenjuju nove tehnologije ili napredne protumjere radi korištenja nedostataka interoperabilnih rješenja i alata za prekogranično nadziranje. I ovaj se prioritet provodi kroz jedan OAP.
- 5) Borba protiv trgovanja ljudima (u daljnjem tekstu: THB14) u EU-u i svih oblika iskorištavanja, uključujući spolno iskorištavanje i iskorištavanje u svrhu rada kao i svih oblika trgovanja djecom. Prioritet se provodi kroz jedan OAP.
- 6) Onemogućavanje organiziranih kriminalnih grupa i specijalista uključenih u trošarinske prijevare i tzv. kružne porezne prijevare (u daljnjem tekstu: MTIC15 prijevare). Realizacija ovoga prioriteta ostvaruje se putem dvaju OAP-a:
 - Trošarinske prijevare,
 - MTIC (kružne porezne) prijevare.
- 7) Onemogućavanje organiziranih kriminalnih grupa koje se bave nezakonitom trgovinom, distribucijom i upotrebom vatrenog oružja. Ovaj prioritet realizira se kroz jedan OAP.
- 8) Onemogućavanje organiziranih kriminalnih grupa uključenih u kriminal na štetu okoliša, konkretno kriminal povezan s trgovanjem divljim životinjama i s nezakonitim odlaganjem otpada. Prioritet se realizira kroz jedan OAP.
- 9) Borba protiv kriminalnog financiranja, pranja novca i poboljšanje oduzimanja protuzakonito stečene imovinske koristi s ciljem djelotvornog oduzimanja profita organiziranih kriminalnih grupa stečenog kaznenim djelom. Prioritet se odnosi naročito na pranje novca kriminalnih udruženja koje nude pranje novca drugim organiziranim kriminalnim grupama i na organizirane kriminalne grupe koje se često koriste novim metodama plaćanja s ciljem pranja prihoda stečenih kaznenim djelom. Prioritet se provodi kroz jedan OAP. Ovaj prioritet predstavlja zajednički horizontalni prioritet za ostale OAP-ove. Nositelji provedbe pojedinih aktivnosti u

¹⁴ Engl. *Trafficking in Human Beings*.

¹⁵ Engl. *Missing Trader Intra Community*.

ovom OAP-u mogu biti pozvani na sudjelovanje u izradi strateških ciljeva raznih drugih OAP-ova. Driver ovoga prioriteta organizira horizontalne sastanke kako bi se osigurala suradnja s ostalim OAP.

- 10) Borba protiv krivotvorenja dokumenata u EU-u usmjerena prema organiziranim kriminalnim grupama uključenim u proizvodnju i nabavu krivotvorenih i lažnih dokumenata ostalim počiniteljima kaznenih djela. Posebnost je ovoga prioriteta da se “isprepliće” sa zajedničkim horizontalnim strateškim ciljevima definiranim u MASP-u kao i s OAP-om za određena područja. Stručnjaci u ovome području mogu, kada je potrebno, zajednički djelovati sa stručnjacima u ostalim područjima radi definiranja operativne realizacije aktivnosti. Za svaki OAP imenuje se voditelj aktivnosti koji formira horizontalnu grupu stručnjaka čija je zadaća koordinacija operativnih aktivnosti unutar OAP-a. Horizontalna stručna grupa stručnjaka sastaje se prije radionice OAP-a radi definiranja operativnih aktivnosti.

2. OPĆENITO O SUSTAVU DODJELE POTPORA

Natječaji radi dodjele sredstava sa svom pripadajućom dokumentacijom za LVG i HVG raspisuju se na Europolovoj platformi za stručnjake (u daljnjem tekstu: EPE¹⁶), na podportalu: EMPACT. Dakle, preduvjet da se korisnici upoznaju sa sadržajem raspisanog natječaja, obrascima i načinom prijave na natječaj jest da imaju pristup EPE platformi¹⁷. Pristup odobrava Europol ukoliko nacionalno tijelo (najčešće nacionalni ured Europol) zatraži pristup za određenog člana. Europol je na temelju Uredbe o Europolu¹⁸ ovlašten raspisivati natječaje za dodjelu sredstava radi obavljanja zadaća iz svoga mandata na temelju ranije definiranih OAP-ova.

Utvrđeni EMPACT prioriteti za 2019. godinu, s posebno naznačenim prioritetima u kojima sudjeluju tijela kaznenog progona u RH, jesu:

engl. <i>Cybercrime: Attacks against Information Systems</i> – Kibernetički kriminalitet – napadi na informacijske sustave (sudjeluje MUP RH)

engl. <i>Cybercrime: Child Sexual Exploitation</i> – Kibernetički kriminalitet – seksualno iskorištavanje djece (sudjeluje MUP RH)
--

engl. <i>Cybercrime: Non-cash payment fraud</i> – Prijevare putem interneta bezgotovinskim plaćanjem
--

engl. <i>Cannabis, Cocaine, Heroin</i> – Kanabis, kokain, heroin (sudjeluje MUP RH)

¹⁶ Engl. *Europol platform of Experts*.

¹⁷ EPE je platforma stručnjaka iz tijela za provedbu zakona, akademske zajednice, privatnih tvrtki i međunarodnih organizacija EU-a i izvan EU-a koju ažurira Europol. Dana 22. siječnja 2019. godine evidentirano je 77 stručnih područja, potplatformi. Ne služi razmjeni osobnih ili klasificiranih podataka.

¹⁸ UREDBA (EU) 2016/794 EU Parlamenta i Vijeća EU-a od 11. svibnja 2016. Agenciji EU tijela za provedbu zakona u kaznenim stvarima (Europol) kojom se mijenja i dopunjuje Odluka Vijeća 2009/371/JHA, 2009/934/JHA, 2009/935/JHA, 2009/936/JHA i 2009/968/JHA.

engl. <i>New Psychoactive Substances and Synthetic Drugs</i> – Nove psihoaktivne tvari – sintetička droga (sudjeluje MUP RH)
engl. <i>Facilitated Illegal Immigration</i> – Nezakonite migracije (sudjeluje MUP RH)
engl. <i>Organised property crime</i> – Organizirani imovinski kriminal (sudjeluje MUP RH)
engl. <i>Trafficking in Human Beings</i> (THB) – Trgovanje ljudima (sudjeluje MUP RH)
engl. <i>Excise Fraud</i> – Trošarinske prijevare (sudjeluje Carinska uprava)
engl. <i>MTIC Fraud</i> – Kružne porezne prijevare (sudjeluju MUP RH, Porezna uprava)
engl. <i>Firearms</i> – Nezakonito trgovanje, proizvodnja i distribucija vatrenog oružja (sudjeluje MUP RH)
engl. <i>Environmental crime</i> – Kriminalitet na štetu okoliša (sudjeluje MUP RH)
engl. <i>Criminal finances, money laundering and asset recovery</i> – Financijske istrage, pranje novca i oduzimanje protuzakonito stečene imovinske koristi (sudjeluje MUP RH i Ured za sprječavanje pranja novca)
engl. <i>Document fraud</i> – Krivotvorenje isprava

Prioritetna područja borbe protiv kriminala uglavnom se preklapaju sa SOCTA-om no Vijeće EU-a za pravosuđe i unutarnje poslove odlukom može dodati ili ukloniti određene prioritete. U Ciklusu politika 2018. – 2021. dodana su dva područja, „Trošarinske prijevare“ i „Kriminalitet na štetu okoliša“.

2.1. Financiranje putem potpora „manje“ vrijednosti – LVG (engl. *Low Value Grants*)

Natječaj za dodjelu ovih sredstava u pravilu se raspisuje početkom godine, najčešće u siječnju¹⁹. Sve se aktivnosti moraju vezati za EMPACT prioritete i iz njih proizašlih OAP-ova s popisom konkretnih pojedinačnih aktivnosti. Prilikom prijave aktivnosti mora se dobiti suglasnost tzv. *Drivera* (voditelja provedbe pojedinog OAP-a); preporuča se izvijestiti i nositelja konkretne aktivnosti u OAP-u, tzv. *Action Leadera* koja se predlaže prijavom za sredstva. Iznos u **prijavi** za dodjelu sredstava može biti u rasponu **od 3.000 do 60.000 eura**. Država koja predlaže aktivnost mora osigurati najmanje 5 % traženoga iznosa iz vlastitih sredstava. Prijava se u pravilu dostavlja na engleskom jeziku u elektroničkom obliku. Raspoloživi iznos za 2019. godinu jest oko 1,2 milijuna eura. Prijave se razmatraju po principu „tko prije prijavi“. Ukoliko je dokumentacija nepotpuna (npr. nije priložena izjava o suglasnosti druge države članice za sudjelovanje), kasnija Prijava koja je potpuna prioritetnije se obrađuje. Rabi se u pravilu za konkretna kriminalistička istraživanja u svrhu čega kod Prijave treba obavezno navesti broj SIENA²⁰ poruke na koju se aktivnost odnosi. Prijava se mora podnijeti obrascem za prijavu koji priprema Europol; aktivnost mora biti povezana s konkretnom aktivnosti u OAP-u i **država mora sudjelovati u toj aktivnosti**. Prijava mora biti poslana posredstvom

¹⁹ Natječaj u 2019. godini raspisan je 10. siječnja 2019. godine.

²⁰ Više o SIENA sustavu: Rošić, M. (2013). Hrvatska u uvjetima punopravnog članstva u Europolu. *Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu*. 20(1), Zagreb, 2013., str. 130.-132.

nacionalne jedinice Europol putem zaštićenog komunikacijskog sustava osim ukoliko ta jedinica prethodno nije dala pisanu suglasnost da se prijava šalje putem tzv. SIENA zaštićenog kanala. Aktivnosti predložene za financiranje ne smiju već biti sufinancirane putem nekoga drugog EU projekta.

Vrste aktivnosti obuhvaćene potporom:

1. neposredna provedba konkretnih operativnih aktivnosti u kriminalističkim istraživanjima, prevencija, proaktivno/reaktivno djelovanje uključujući prikupljanje kriminalističko-obavještajnih saznanja koja su izravno vezana za konkretno kriminalističko istraživanje;
2. otkrivanje i suzbijanje organiziranih kriminalnih grupa i meta „visokog profila“ (tzv. *High Value Targets* – kriteriji jasno propisani);
3. operativni sastanci vezani za konkretno kriminalističko istraživanje (ne sastanci u Europolu jer se oni realiziraju drukčije);
4. operativna provedba aktivnosti za koje se traži korištenje operativnih soba Europol (npr. uspostava komunikacijskog centra, kibernetičko patroliranje, akcijski dani Europol i dr.;
5. posebne kriminalističke mjere i tehnike koje se rabe u konkretnom kriminalističkom istraživanju poput:
 - kupovine opreme za posebne dokazne radnje (npr. uređaj za dešifriranje/*software* ukoliko je neophodan za realizaciju kriminalističkog istraživanja ili fiktivni najam nekretnine radi provedbe kriminalističkih istraživanja);
 - osiguranja financijskih sredstava (u pravilu u gotovini) za treće strane koje mogu sudjelovati u kriminalističkom istraživanju, naknada za provedene radnje;
 - osiguranja novčanih nagrada osobama koje su sudjelovale ili omogućile uhićenje tražene osobe;
 - simuliranih kupovina radi uhićenja tražene osobe, oduzimanje imovinske koristi, aktivnosti povezane s mjerama neophodnim radi „infiltriranja“ u kriminalne grupe;
 - kriminalistička istraživanja primjenom (posebnih) tehničkih sredstava ili znanstvenih metoda;
 - troškova zaštite svjedoka povezanih s premještajem zaštićenog svjedoka;
 - kriminalistička istraživanja primjenom tehničkih mjera: forenzične ili znanstvene analize;
 - pribavljanje gotovine u svrhu simulirane kupovine.

Država koja podnosi Prijavu za sredstva mora sudjelovati u konkretnom OAP-u (konkretnom prioritetu prema Ciklusu politika). Uz državu, u Prijavi mora biti naznačena barem još jedna EU država što se definira u tzv. *Declaration of Honour*.

Sudionici Prijave za projekt jesu:

1. tzv. *Lead Applicant* – država koja podnosi Prijavu:

To je država koja sudjeluje kao tijelo kaznenog progona u primjeni Europolove Uredbe 2016/794, koja mora sudjelovati u konkretnom OAP-u ili dobiti suglasnost *Drivera* za

- prijavu projekta i koja je državna agencija ili tijelo javne ovlasti u kojem država sudjeluje u upravljačkim nadzornim i organizacijskim pravima sa više od 50 % udjela;
2. *Co-applicant* ili “ko-sudionik” (suudjelnik) ispunjava uvjete kao i tzv. *Lead applicant* i sudjeluje u konkretnom OAP odnosno prirodnom aktivnosti koji se Prijavom predlažu, njegovo sudjelovanje može se opravdati. Tzv. *Co-applicant* može biti: javno tijelo uspostavljeno u državi članici EU-a ili trećoj državi, međunarodna organizacija ili profitna ili neprofitna organizacija uspostavljena u EU-u ili trećoj državi. Tzv. *Co-applicant* dobiva sredstva kao i *Applicant*, sudjeluje u 5 % troškova Prijave. Odnos s *Lead Applicantom* uređuje se putem tzv. *Declaration of Honour*.
 3. Tzv. *Associate Partners* ili pridruženi partneri: države koje se uključuju kako bi ojačale tehnički i/ili operativni sadržaj Prijave. Oni mogu sudjelovati u projektu ali za svoj rad ne dobivaju nikakva financijska sredstva. Njihov odnos s tzv. *Lead Applicant* uređuje se tako da su dužni potpisati tzv. *Associate Partnership Form*.

Utvrđeni su jasni kriteriji vrednovanja aktivnosti:

a	Kvaliteta predložene aktivnosti	30
b	Utjecaj provedbe aktivnosti na ciljeve predviđene OAP-om – konkretnom mjerom	15
c	Dodana vrijednost na sigurnost u EU-u: uzima se u obzir npr. geografska pokrivenost projekta	20
d	Uključenost Europol	10
e	“Vrijednost za novac“. Procjena uloženog u odnosu na sveobuhvatno ostvarene ciljeve	25
	Ukupno bodova	100

Prijedlozi koji budu bodovani s manje od 70 bodova, odbacuju se. Uz njih, u Prijavi je moguće navesti i tzv. Pridruženog partnera. U pravilu je to npr. Europol, Interpol, agencija EU-a i sl. (treća država može biti i pridruženi partner). Za tu kategoriju ne smiju se predviđati nikakvi troškovi.

Provedba aktivnosti može započeti bilo kada od dana dodjele sredstava i one ne smiju trajati dulje od 6 mjeseci. Iznimno, aktivnosti mogu započeti i prije dodjele sredstava (uz preuzimanje rizika da troškovi neće biti podmireni) ali nipošto prije dana dostave prijave – troškovi se tada sigurno neće pravdati. Krajnji rok za dostavu prijave, primjerice u 2019. godini, jest 29. studenoga 2019. godine.

Praksa ukazuje na to kako Europolu treba oko 2 tjedna za pregled dokumentacije, kada se utvrdi da je sve u redu, tijekom otprilike sljedeća dva tjedna 80 % predloženih sredstava dodjeljuje se državi/agenciji koja je podnijela prijavu. Prijavi se prilaže vodič za prijavu, prijavni obrazac II, prijavni obrazac III, procjena utroška sredstava i prilozi tzv: *Declaration of Honour for Applicants*, tzv. *Partnership Declaration for co-Applicants*, tzv. *Associate Partnership Declaration (Form for Associate Partners)* i pismo podrške *Drivera* za OAP unutar EMPACT prioriteta. U roku od 60 dana od provedbe aktivnosti mora se podnijeti financijsko izvješće i izvješće o provedbi aktivnosti.

2.2. Financiranje putem potpora „visoke“ vrijednosti – HVG (engl. *High Value Grants*)

Aktivnost koja se prijavljuje mora biti vezana za konkretni OAP (ne i konkretno kriminalističko istraživanje). **Aktivnosti ne smiju biti prijavljene kroz neki drugi OAP prioritet.**

Prilikom prijave aktivnosti mora se dobiti suglasnost *Drivera*, preporuča se izvijestiti nositelja konkretne aktivnosti u OAP-u koja se predlaže prijavom za sredstva.

Iznos u **prijavi** za dodjelu sredstava može biti u rasponu **od 60.000 do 200.000 ili do 400.000 eura** (ovisno o OAP-u²¹). Prijava se u pravilu dostavlja na engleskome jeziku. Iznos raspoloživ za 2019. godinu iznosi 3 milijuna eura.

Vrste aktivnosti obuhvaćene potporom jesu sljedeće:

A) Strateške:

- jačanje kapaciteta, seminari, sastanci, konferencije, obuke, radionice, treninzi, razmjena službenika (nisu obuhvaćeni sastanci u Europolu);
- strateška analiza, prikupljanje podataka;
- nabava ili najam opreme i dobara koja nisu izravno vezana za konkretna kriminalistička istraživanja;
- konzultacije, stručne analize vanjskih stručnjaka iz akademskog ili privatnog sektora.

B) Operativne aktivnosti potpore konkretnom kriminalističkom istraživanju:

- neposredna provedba konkretnih operativnih aktivnosti u kriminalističkim istraživanjima, prevencija, proaktivno/reaktivno djelovanje uključujući prikupljanje kriminalističko-objavljajnih saznanja koja su izravno vezana za konkretno kriminalističko istraživanje;
- otkrivanje i suzbijanje organiziranih kriminalnih grupa i meta „visokog profila“ (tzv. *High Value Targets* – kriteriji jasno propisani);
- operativni sastanci (posjete izravno povezane s konkretnim kriminalističkim istraživanjem – ne u zgradi Europol. To, primjerice, mogu biti sastanci na kojima se analiziraju rezultati konkretnog kriminalističkog istraživanja);
- operacije koje podrazumijevaju korištenje Europolove operativne sobe (uspostava koordinacijskog centra u Europolu, kibernetičko patroliranje, EMPACT-ovi akcijski dani i sl.) u kojima sudjeluje Europol;
- istražne radnje i tehnike koje koriste tijela kaznenog progona poput:
 - aktivnosti koje zahtijevaju kupovinu ili najam posebne opreme za provedbu kriminalističkog istraživanja, najam nekretnina za prikriveno istraživanje;
 - nagrade informatorima;
 - nagrada osobama i trećim stranama koje su sudjelovale ili omogućile uhićenje tražene osobe;
 - troškovi zaštite svjedoka povezani s premještajem zaštićenog svjedoka;
 - simulirana kupovina radi uhićenja tražene osobe, oduzimanje imovinske koristi, aktivnosti povezane s mjerama neophodnim radi „infiltriranja“ u kriminalnu grupu;

²¹ Primjerice za suzbijanje nezakonitih migracija u 2019. godini predviđeno je do 400.000 eura.

- kriminalistička istraživanja primjenom (posebnih) tehničkih sredstava ili znanstvenih metoda;
- pribavljanje gotovine (originalnog novca) u svrhu simuliranog otkupa.

Sustav financiranja složeniji je, moguće je imati tzv. planirana (plava omotnica) i neplanirana sredstva (tzv. crvena omotnica – maksimalno 30 %²² vrijednosti projekta) čije se pravdanje posebno obrazlaže.

Kako se tijekom provedbe planiranih OAP-ovih aktivnosti može pojaviti potreba za financiranjem dodatnih operativnih ili drugih radnji/aktivnosti koje nisu prethodno predviđene u prijavi za *potporu*, financiranje tih aktivnosti kroz HVG omogućeno je uvođenjem tzv. crvenih omotnica. Prilikom financiranja putem potpora, iznos prethodno predviđenih aktivnosti iznosi najmanje 70 % ukupnog iznosa i to se zove „plava omotnica“, a nepredviđene aktivnosti ne smiju u ukupnom financiranju prijeći 30 % i taj iznos zove se „crvena omotnica“.

Za financiranje aktivnosti kroz HVG sklapa se tzv. *Grant Agreement* kojega posebno analizira financijska služba Europol.

Aktivnost se mora provesti do kraja kalendarske godine, iznimno i kasnije ali se to mora posebno obrazložiti. Obrazloženje mora prihvatiti Europol. Država koja podnosi Prijavu za sredstva mora sudjelovati u konkretnom OAP-u (konkretnom prioritetu prema Ciklusu politika). Uz državu, u Prijavi mora biti naznačena barem još jedna EU država što se definira u tzv. *Declaration of Honour*.

Uz njih, u Prijavi je moguće navesti i tzv. Pridruženog partnera. Sudionici i kriteriji odabira isti su kao kod LVG-a.

2.3. Praktični savjeti kod prijave za natječaj za HVG i LVG²³

Kod svake prijave traži se postojanje „prijavitelja“ – nositelja projekta (engl. *Applicant*), „ko-sudionika“ (engl. *co-aplicant*) čiji se odnosi s Prijaviteljem uređuju preko tzv. *Associate Partner Declaration*. Prijavitelj i ko-sudionik (suudjelnik) moraju biti javna tijela (engl. *Public bodies*) iz dviju država članica EU-a. Potrebno je priložiti pismo potpore tzv. *Drivera* OAP i neophodna je državna uključenost u konkretnu aktivnost koja je predmet financiranja²⁴. U prijavnim obrascu navodi se naziv projekta koji opisno određuje o čemu se radi (npr. priprema Zajedničkih akcijskih dana oko kriminala vatrenim oružjem na području istočne Europe – planiranje i pripremni sastanak).

U prijavnim obrascu države određuje se pristaju li na izravni kontakt s kontakt-stručnjakom nositelja projekta ili komunikacija mora ići isključivo preko Nacionalne jedinice Europol²⁵. Europol podržava/ohrabruje izravnu komunikaciju. Država prijavitelj određuje

²² U praksi se uvijek planira manji postotak za nepredviđene aktivnosti.

²³ Najveći dio općih pravila sadržan je u dokumentu br. 99138 EMPACT/01/OAP.2019 – Vodič za prijavu.

²⁴ Za istražitelje u Hrvatskoj odgovore na ova pitanja može dati linija rada u sjedištu (čiji predstavnici u pravilu nazoče sastancima prilikom izrade OAP-a), Nacionalni EMPACT-ov koordinator u Upravi kriminalističke policije, nacionalna jedinica Europol ili Ured časnika za vezu Hrvatske pri Europolu.

²⁵ U Hrvatskoj je to Odjel Europol u Službi za međunarodnu policijsku suradnju Uprave kriminalističke policije.

i ovlaštenoga potpisnika ovlaštenog za pravno zastupanje (engl. *Authorised signatory legally representing the organisation*), odnosno osobu koja je ovlaštena preuzimati financijske i pravno obvezujuće aktivnosti u ime prijavitelja – nositelja projekta²⁶. Uloge nositelja, sunositelja, partnera i pridruženog partnera moraju biti jasno pojašnjene na način da se javno vidi tko na koji način doprinosi rezultatima projekta.

U drugom dijelu prijavnog obrasca daje se opis projekta. U opisu projekta daju se očekivani ciljevi (engl. *Objectives*) s definiranim rezultatima (engl. *Outcomes*) kojima se planira postići cilj (npr. cilj je prekogranična suradnja i jačanje operativne podrške u suzbijanju trgovine vatrenim oružjem koja se planira postići kroz mjerljive rezultate konkretnih kriminalističkih istraživanja, jačanjem prekogranične suradnje, transnacionalne operativne suradnje između država članica EU-a i trećih država, provedbom zajedničkih akcijskih dana, uspostavom zajedničkih kriminalističkih istraživanja i sl.). Nakon toga se definiraju prihvatljive aktivnosti (engl. *Eligible activities*) kojima se planiraju postići zadani rezultati (npr. operativno praćenje i otkrivanje meta visokog profila, organizacija operativnih sastanaka usmjerenih na realizaciju konkretnih kriminalističkih istraživanja, najam prostora i opreme neophodne za realizaciju kriminalističkih istraživanja – uređaji za praćenje, kamere za nadzor prostora i sl.), i s njima povezanih aktivnosti (mjera i tehnika uobičajeno korištenih poput nagrade informatorima, premještanja zaštićenih svjedoka, simulirane kupnje/prodaje i dr.).

U ovome dijelu posebno se iskazuje sadrži li projekt i tzv. rezervu za nepredviđene situacije (engl. *Contingency reserve*) još kolokvijalno zvanu „crvena omotnica“ (engl. *Red envelope*). Ta rezerva može biti maksimalno 30 % izravno prihvatljivih troškova. Da bi nepredviđeni troškovi bili prihvatljivi, potrebna je suglasnost Europol u svakom konkretnom slučaju.

U trećem dijelu daje se opis radnih paketa, upravljanje i koordinacija projektom. Definiraju se opći ciljevi projekta, rezultati uz svaki od navedenih ciljeva i detaljno definira tko provodi koje aktivnosti (nositelji/sunositelji). Rezultati mogu biti „konkretni“ (engl. *Tangible*) poput knjiga, priručnika, brošura i tada se rabi izraz isporuke (engl. *Deliveries*). Ako rezultati nisu „konkretni“ poput konferencija, radionica, obuka – nazivaju se izlazni rezultati (engl. *Outcomes*).

Početak projekta je dan kada je posljednja stranka potpisala pristupanje projektu.

Sustav financiranja počiva na tzv. prihvatljivim izravnim troškovima. To su troškovi koji se mogu razlikovati od natječaja do natječaja ali općeprihvaćeno je da se radi o razumnim, opravdanim troškovima u skladu s načelima ispravnog upravljanja financijama posebno s obzirom na načelo trošak/korisnost. Prihvatljivi izravni troškovi su npr. u natječaju EMPACT 01/OAP.2019 bili do 20 % od ukupnog iznosa troškova za trošak službenika uključenih u provedbu, troškovi putovanja do 450 eura za letove unutar EU-a odnosno 1.400 eura za letove izvan EU-a, troškovi operativne podrške poput istražnih alata, tehnika i operativnog treninga, ostali izravni troškovi poput troškova konferencija, seminara i podjele materijala, troškovi vezani za sklapanje podugovora, troškovi vezani za nadzor i evaluaciju aktivnosti projekta kao i troškovi za nepredviđene situacije.

²⁶ Praksa je različita po državama - ta osoba može biti načelnik Uprave kriminalističke policije ili osoba koju odredi načelnik PNUSKOK-a i dr.

Uz izravne, postoje i neizravni prihvatljivi troškovi koji se mogu financirati kroz *flat rate* ali samo do 7 % ukupnih dopustivih troškova predviđenih zajedno sa tzv. plavom i crvenom omotnicom²⁷. Primjeri za ovu vrstu troškova su npr. troškovi najma i režijski troškovi unajmljenog prostora, troškovi održavanja, uredski namještaj, osiguranja proizvoda, troškovi telekomunikacija, poštanskih usluga, bankarskih provizija kod transakcija i sl.

Bitno je načelo kako nema dvostrukog financiranja²⁸: ista aktivnost ne može se financirati ako je aktivnost realizirana kroz operativni akcijski plan. Nema retroaktivne isplate, u pravilu se plaćaju aktivnosti nastale od dana od kada je odobren projekt. Iznimno, država može početi i ranije s provedbom aktivnosti (ne nikako prije podnošenja prijave), ali tada refundacija sredstava ranije utrošenih prije odobrenja projekta, ovisi o naknadnoj konvalidaciji Europolu. Svaka država dužna je osigurati sufinanciranje u iznosu od najmanje 5 % ukupno traženoga iznosa. Na koji način? Sufinanciranje može biti podijeljeno na sve sudionike u projektu kao npr. sufinanciranjem treće strane uključene u projekt, prihoda stečenih realizacijom aktivnosti, vlastitim sredstvima korisnika (engl. *beneficiary*).

Posebno je područje popuna obrasca oko procjene sredstava koja se troše (tzv. *budget estimate*). U odgovarajućim poljima treba dati detaljnu informaciju (jedinica obračuna poput dan, knjiga, stranica) i broj primjeraka (broj stranica, cijena ispisa po stranici i sl.).

Procjena sredstava sastoji se od:

1. troškova osoblja (npr. osobe koje nadziru provedbu aktivnosti, definiraju se radni dani i dnevnicama, posebno se navodi koliko je sati rada utrošeno na provedbu projekta);
2. putnih troškova – detaljnije definirani prema tzv. *Daily subsistence allowances*, ovisno o državi – određeni su iznosi koji pokrivaju dnevnicu i trošak smještaja, prehrane i međumjesnog i mjesnog prijevoza;
3. troškova za operativnu podršku (ograničena simulirana kupnja, nagrade informatorima, nagrade osobama koje su dale informacije od značaja za uhićenje osumnjičenika, financiranje kupnje ili najma posebne opreme, najam prostorija radi provedbe posebnih dokaznih radnji, tehnička snimanja, zaštita svjedoka, najam/kupovina opreme za obuku u operativne svrhe i sl.) moraju biti izravno vezani za SIENA poruku, nastali provedbom konkretnog kriminalističkog istraživanja. Da bi se potkrijepilo financiranje, potrebno je da ovlašteni potpisnik korisnika projekta navede razloge zašto je nešto bilo neophodno provesti i koji su konkretni rezultati kriminalističkih istraživanja.

²⁷ Posebno treba ukazati na problematiku kod kupnje roba i obračun poreza na dodanu vrijednost. Ima li se pravo odbiti trošak PDV-a, uglavnom se definira smjernicom 2006/112/EK, člankom 13. U svakom konkretnom slučaju, predlaže se pitati Europolovu jedinicu za podršku EMPACT, što i na koji način se može kupiti i kako se obračunava PDV. Iznimke postoje kod provedbe aktivnosti u trećim državama na koje se ne primjenjuje navedena direktiva. Npr. ukoliko se organizira kriminalističko istraživanje u Kolumbiji, PDV je prihvatljiv trošak. Ako je kriminalističko istraživanje realizirano u nekoj državi članici EU-a, PDV nije prihvatljiv trošak.

²⁸ Odluka Upravljačkog odbora Europolu oko prihvata Europolovih pravila o potporama, EDOC# 839922v10 od 1. svibnja 2017. godine.

Za simulirane kupovine maksimalni iznos koji je moguće dodijeliti iznosi 20.000 eura po kupovini²⁹. Posebno dodijeljeni iznos – „džeparac“ (engl. *Cash allowance*) dodjeljuje se u maksimalnom iznosu od 20.000 eura za financiranje osoba koje nisu pripadnici tijela kaznenog progona a koji pomažu provedbi kriminalističkih istraživanja (liječnici, prevoditelji, informatori i dr.) i financiranje nadležnih tijela za provedbu posebnih dokaznih radnji.

Nagrada informatoru može biti opravdan trošak u maksimalnom iznosu od 20.000 eura po informatoru. U ovom slučaju primjenjuje se prethodno definirani sustav bodovanja, nagrada se kreće u rasponu od 2.500 do 20.000 eura.

Po sličnom principu dodjeljuje se nagrada za informacije koje su dovele do uhićenja bjegunaca. Nagrada ovisi o tome koliko je dugo bjegunac na slobodi – što je dulje u bijegu – nagrada je manja.

Ako je potrebna primjena posebne tehnologije (uređaji za praćenje, alarmi, zidni kontakti mikrofoni, leće i dr.), standardne prostorije za smještaj opreme (prostorije, skladišta, skloništa i dr.), trošak najma ili kupnje je opravdan trošak. Čak i trošak obuke rada na uređajima za koje tijela kaznenog progona još nemaju adekvatno izučeno osoblje smatraju se opravdanim troškovima. Sva oprema mora biti izravno povezana s konkretnim kriminalističkim istraživanjem i moraju se jasno navesti aktivnosti tijekom kojih je oprema korištena. Prilikom kupnje mora se voditi načelom najbolje vrijednosti za uloženi novac. Trošak zaštite svjedoka opravdan je do iznosa 20.000 eura po svjedoku i eventualnom premještanju partnera/člana obitelji.

Moguće je specificirati i tzv. tehničke troškove kriminalističkog istraživanja (trošak prevoditelja, kemijskog laboratorija, prevoditelja prijevoda teksta, DNK analize, balističkih izvješća, nadzora telekomunikacija, sustava prisluškivanja i dr.). Nije određen maksimalni iznos u tu svrhu. Do iznosa 20.000 eura moguće je zatražiti i novac radi realizacije simulirane kupnje koja dovodi do uhićenja, utvrđivanja mjesta počinjenja kaznenog djela i sl. Novac se treba vratiti Europolu nakon provedbe aktivnosti. Ako ne dođe do realizacije a isteklo je vrijeme provedbe projekta, sredstva je moguće i kasnije koristiti ali uz prethodno obrazloženje zbog čega nije bila moguća realizacija prije isteka projekta.

Kod kupnje ili najma opreme za operativni trening, kupnja opreme ispod 2.000 eura smatra se opravdanom. Iznad tog iznosa mora se navesti zašto je kupnja povoljnija od najma (npr. trošak najma, prijevoza, instalacije i dr., veći je od kupnje opreme pa je zbog ekonomičnosti praktičnije opremu kupiti).

4. Ostalih izravnih troškova: svi ostali troškovi izravno povezani s kriminalističkim istraživanjem. Prilikom provedbe projekta moguće je predvidjeti i podugovaratelja koji može, u ime korisnika, provesti dio ili određenu komponentu projekta. Podugovaratelji ne smiju financijski doprinostiti provedbi projekta³⁰.

²⁹ Opravdane troškove Europol u toj situaciji procjenjuje u skladu s kriterijima bodovanja koji su jasno utvrđeni: 60 bodova maksimalno s obzirom na to je li uhićen vođa organizirane kriminalne skupine, srednja razina ili osnovna razina počinitelja, je li organizirana skupina uništena djelomično (15 bodova) ili u cijelosti (50 bodova) i dr.

³⁰ Primjer sklapanja podugovora jest npr. sklapanje ugovora s agencijom za prevođenje u kontinuitetu.

Troškovi seminara, obuka, radionica (prijevod pisanih materijala, konsekutivno/simultano prevođenje), fotokopiranje, najam soba, obroci, pauze za kavu i dr., navode se u kategoriji ostalih izravnih troškova.

Naklada materijala i raspodjela, izrada certifikata, evaluacija provedbe projekta u određenim uvjetima i sl., ubrajaju se u ostale izravne troškove.

5. Neizravnih opravdanih troškova: opisani prethodno, u iznosu maksimalno 7 %.

Moguće je prebacivanje određenih planiranih aktivnosti (npr. manji odziv sudionika obuke, jeftinije avionske karte) u drugu aktivnost. Ako se radi o premještanju iznosa većeg od 20 % iznosa planiranih sredstava u jednom poglavlju (engl. *Budget Header*) potrebno je pisano odobrenje Europolu. Sve izmjene moraju se specificirati u posebnoj tablici (*Project Modifications Summary Table*).

Nakon provedbe projekta potrebno je priložiti završno i financijsko izvješće o provedbi projekta.

Od općih pravila ponekad dolazi do odstupanja. Tako je primjerice u natječaju za dodjelu LVG za 2019. godinu navedeno kako nije moguće planirati iznos za neplanirane aktivnosti (tzv. crvenu omotnicu) ali je moguće da, uz određene uvjete, sufinanciranje od 5 % odradi treća strana, država koja nije korisnica projekta, i to u naravi (ne u novcu). Pritom ta treća strana ne može snositi cijeli iznos.

3. FINANCIRANJE OPERATIVNIH SASTANAKA U EUROPOLU

Ovaj oblik financiranja od strane Europolu predstavlja najjednostavniji, najjeftiniji i najbrži način organiziranja radnog sastanka na kojem se može, u relativno kratkom roku, pripremiti i realizirati aktivnost³¹. Potrebno je prema priloženom obrascu ispuniti zahtjev za održavanjem operativnog sastanka u Europolu koji je povezan s konkretnim kriminalističkim istraživanjem. Pravilo je da se troškovi snose za po jednog sudionika po državi. Iznimno, uz obrazloženje, moguće je da se omogućiti prijava kojeg sudionika više ukoliko je to neophodno (npr. nositelj kriminalističkog istraživanja i glavni analitičar koji neposredno treba prenijeti saznanja o prikupljenim saznanjima ili stručnjak sa specijalističkim znanjima ili državni odvjetnik uključen u kriminalističko istraživanje). Moguće je, uz obrazloženje, uključiti i predstavnike trećih država. Sastanak je moguće organizirati u Europolu ili bilo gdje na zahtjev države koja podnosi zahtjev. Europol snosi trošak smještaja i puta. Zahtjev se podnosi jedinici Europolu ovisno o vrsti kriminala, u zahtjevu se ukratko obrazlaže svrha održavanja sastanka. U obrascu je potrebno navesti na koju se SIENA poruku/operativnu aktivnost veže održavanje sastanka, popunjavaju se kontakt-podaci države koja inicira sastanak, mjesto i vrijeme održavanja sastanka koji troškovi se snose. U obrascu je potrebno dati i sažetak konkretnog kriminalističkog istraživanja, koje se teme žele raspraviti i koja je uloga Europolu u cijeloj aktivnosti. Tako ispunjeni zahtjev daje se Europolu na odobrenje (u pravilu odobrava zamjenik direktora)³².

³¹ Aktivnosti od iniciranja do provedbe samog sastanka u slučajevima koje je koordinirao Ured ČZV RH pri Europolu trajale su 10-ak dana.

³² U siječnju 2019. godine, na inicijativu Hrvatske organiziran je jedan operativni sastanak. Popunu

ZAKLJUČAK

Uz opisane aktivnosti financiranja putem Europol, Hrvatskoj su na raspolaganju i sredstva financiranja putem EU-a odnosno putem EUROJUST-a³³. EU, odnosno Europska komisija, putem Fonda za unutarnju sigurnost (ISF³⁴) ima mogućnost raspisa projekata u vrijednosti 3,8 milijardi eura u programskom razdoblju od 2014. do 2020. godine u području granice i viza i u području policija³⁵. Bilo bi višestruko korisno konzumirati sredstva predviđena ovim pozivima jer se na taj način oslobađaju veći iznosi za namjensko korištenje iz nacionalnog Fonda za unutarnju sigurnost.

Nadalje, ukoliko dođe do formalne uspostave zajedničkog istražnog tima u konkretnom kriminalističkom istraživanju, moguće je prijaviti projekt i zatražiti financiranje putem EUROJUST-a.

Hrvatska nije bila u prilici aktivno u potpunosti sudjelovati u zaštiti svojih interesa u programskom razdoblju od 2014. do 2020. godine jer su pregovori vođeni u razdoblju kada Hrvatska još nije bila punopravna država članica EU-a. Razdoblje koje slijedi za Hrvatsku je posebno izazovno jer se očekuje kako bi nakon ulaska u schengenski prostor, nakon ukidanja graničnih kontrola na budućim unutarnjim granicama, dio organiziranih kriminalističkih skupina iz država bližeg okruženja mogao težište svojih kriminalnih aktivnosti prebaciti u Hrvatsku. Stoga je potrebno planirati financiranje iz drugih raspoloživih fondova, a ne samo planirati sredstva iz nacionalnog fonda za unutarnju sigurnost (ISF).

Na EPE platformi moguće je pribaviti natječajnu dokumentaciju. U skladu sa stvarnim operativnim potrebama, Hrvatska se može uključiti kao prijavitelj ili ko-sudionik u aktivnosti koje će prijaviti neke druge države.

S ustrojstvenom jedinicom MUP-a RH za poslove financija, bilo bi potrebno uspostaviti mehanizam praćenja utroška, prikupljanja računa i vođenja administrativnih postupaka radi provedbe Prijava. Radi pripreme za izradu dokumentacije preporučuje se preko CEPOL-ove platforme proučiti raspoložive *online* module za EMPACT (Online module form 2017: EU Policy Cycle for Organised and Serious International Crime) i snimljeni materijal (01/2017: novi Ciklus politika 2018) radi pripreme Prijava za projekt. Potrebnu logističku i stručnu pomoć oko pripreme i izrade natječajne dokumentacije može pružiti nacionalni Ured Europol i Ured časnika za vezu Republike Hrvatske pri Europolu.

Kakva su moguća buduća kretanja oko financiranja? U sklopu EMPACT radne grupe za financiranje predviđa se ubuduće predvidjeti znatnija sredstava za LVG i manja sredstava

obrasca odradio je Ured časnika za vezu nakon konzultacija s linijom rada u Hrvatskoj izravno uključenog u kriminalističko istraživanje i nadležnom službom Europol. Prethodno je linija rada iskoordinirala s ostalim istražiteljima u drugim državama koja je ciljana skupina sudionika koja se očekuje na sastanku. Prije sastanka običaj je poslati poruku preko zaštićenog sustava kako bi sudionici bili upoznati s logističkim detaljima i potvrdili sudjelovanje.

³³ The European Union's Judicial Cooperation Unit, više dostupno na: <http://www.eurojust.europa.eu/Pages/home.aspx> (uvid obavljen 2. ožujka 2019. godine).

³⁴ Engl. *Internal Security Fund*.

³⁵ Pristup aktualnim pozivima za dostavu prijedloga projekata dostupan na: https://ec.europa.eu/home-affairs/financing/fundings/calls-for-proposals_en (uvid obavljen 2. ožujka 2019. godine).

za HVG. *Driveri* za pojedine OAP-ove trebali bi uže surađivati sa stručnjacima zaduženim za izradu SOCTA-e. Svim uključenim predstavnicima MUP-a RH i Carinske uprave koji sudjeluju na strateškim sastancima po EMPACT-ovim prioritetima i na sastancima prilikom definiranja OAP-a, preporuča se podijeliti stečena znanja s operativnim sastavom radi osiguranja informiranja i pripreme materijala za Prijavu za financiranje putem Europol.

LITERATURA

1. Rošić, M. (2009). Perspektive Republike Hrvatske u suradnji putem Europol. *Policija i sigurnost*. 18(4), 399.-426.
2. Rošić, M. (2013). Hrvatska u uvjetima punopravnog članstva u Europolu. *Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu*. 20(1), 119.-138. UDK: 341.456 (4) 343.5(4) 351.74(497.5).
3. Odluka Vijeća o uspostavi i provedbi EU Ciklusa politika za organizirani i ozbiljni kriminal od 8./9. studenoga 2010. godine (dokument 15358/10).
4. Dokument br. 99138 EMPACT/01/OAP.2019 – Vodič za prijavu.
5. UREDBA (EU) 2016/794 EU Parlamenta i Vijeća EU od 11. svibnja 2016. Agenciji EU tijela za provedbu zakona u kaznenim stvarima (Europol) kojom se mijenja i dopunjuje Odluka Vijeća 2009/371/JHA, 2009/934/JHA, 2009/935/JHA, 2009/936/JHA i 2009/968/JHA.
6. SOCTA 2017 - javna verzija.
7. Europolov dokument 1017280 - poziv na natječaj EMPACT_LV_OAP_2019.
8. Europolov dokument 977001 - verzija 3 - Odluka Upravljačkog odbora Europol o prihvatu pravila za dodjelu sredstava.
9. Europolov dokument 1017397 - verzija 1-EMPACT_01_OAP_2019- Prijavni obrazac.
10. Odluka Vijeća o nastavku provedbe EU Ciklusa politika za organizirani i teški kriminal za period 2018.-2021. (7704/17).
11. Zaključak Vijeća o uspostavi EU prioriteta u borbi protiv organiziranog i teškog međunarodnog kriminala u periodu 2018. (9450/17).

Summary

Dalibor Jurić, Marijo Rošić

How to Finance Implementation of Operational Activities Through Europol

Since joining the European Union on 1 July 2013, Croatia has access to all available financial instruments provided by Europol to an EU member state.

The aim of this Article is to raise awareness about the possibilities for financing the operational activities through Europol for the purposes of carrying out concrete criminal investigations, and, more generally, for improving the conduct of criminal investigations, primarily in the work of the police, but also in the work of all other law enforcement agencies in the Republic of Croatia (predominantly the State Attorney's Office and the Customs Administration). This Article provides a first-time systematic description of the documentation and the procedure for preparing documentation, as well as proposals for concrete measures to be taken by the law enforcement agencies in order to be more actively engaged in the process of financing through Europol. Furthermore, the article analyses some new developments in the process of financing Europol activities that might be introduced during or immediately after the Croatian presidency of the EU in the first half of 2020. Finally, the article presents guidelines for improving the usage of available funds and procurement of equipment in order to improve the conduct of criminal investigations.

Keywords: Europol, EMPACT, High Value Grants, Low Value Grants, financing, criminal investigation.